

LÄNKNING OCH UPPHOVSRÄTT

Något om ideell rätt; hur bör 3 § URL tolkas?

IMK 2016-09-22

Tobias Kempas

Ekonomisk rätt

2 § URL

- Den som länkar framställer, härigenom, **inte** något exemplar av verket enligt 2 § 1 st. URL
- Länkning innebär **inte** ”överföring till allmänheten” enligt 2 § 3 st. URL (under vissa förutsättningar, enligt CJEU i *Svensson*, *BestWater* och *GS Media*)
- Länkning kan **inte** hänföras till något av de övriga slags allmänna tillgängliggöranden som anges i 2 § 3 st. URL
  - Åtgärden ”överföring” omfattar alla förfoganden som sker på distans (från en annan plats än den där allmänheten kan ta del av verket)
  - Artikel 3.1 i infosoc-direktivet innebär en fullständig harmonisering av åtgärden ”överföring till allmänheten”
  - Begreppet ”överföring” ska ges en vidsträckt innebörd
- Länkning innebär **inte** att verket ”**görs tillgängligt för allmänheten**” enligt 2 § 1 st. URL (under vissa förutsättningar)

Ideell rätt

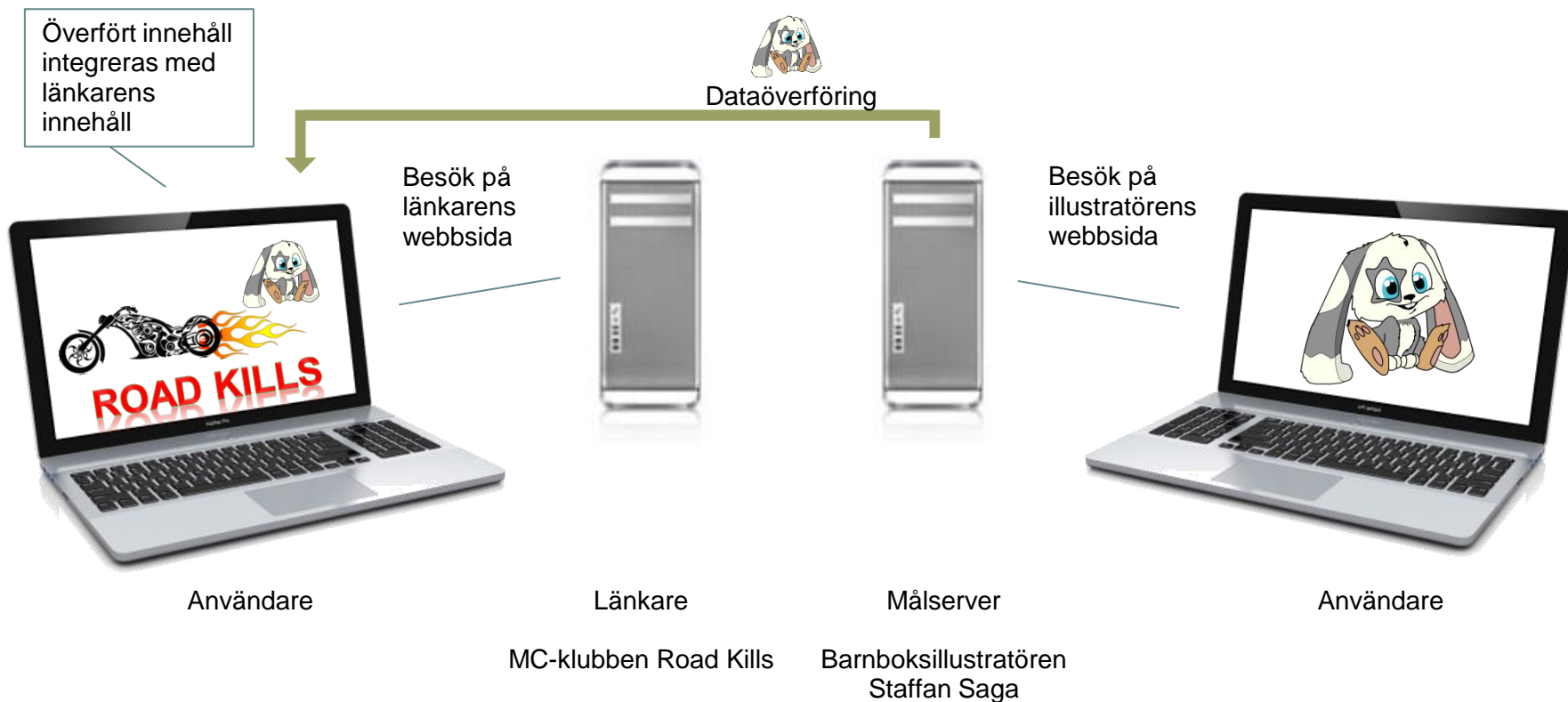
3 § URL

- Paternitetsrätt
- Upphovsmannen ska anges, i den omfattning och på det sätt god sed kräver, när
  - exemplar av ett verk framställs; eller
  - verket **görs tillgängligt för allmänheten**
- Respekträtt
- Ett verk får inte **göras tillgängligt för allmänheten** i sådan form eller i sådant sammanhang som är kränkande för upphovsmannens litterära eller konstnärliga anseende eller egenart
- *Hur bör begreppet ”tillgängliggörande för allmänheten” tolkas, såsom det används i 3 § URL?*

Exempel

Inbäddning (integrerande länkning)

Argument

Upphovsmannen

- Ingen harmonisering. 3 § URL kan tillämpas oberoende av EU-rätten
  - “[T]here is no apparent need to harmonise moral rights protection in the Community at this stage” (Commission Staff Working Paper on the review of the EC legal framework in the field of copyright and related rights, Brussels, 19.7.2004, SEC(2004) 995 s. 16)
  - “Rättsinnehavarnas ideella rättigheter bör utövas i enlighet med medlemsstaternas lagstiftning och bestämmelserna i Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk, WIPO:s fördrag om upphovsrätt och WIPO-fördraget om framföranden och fonogram”. (Infosoc-direktivets ingress, skäl nr. 19)
  - “Members shall comply with Articles 1 through 21 of the Berne Convention (1971) and the Appendix thereto. However, Members shall not have rights or obligations under this Agreement in respect of the rights conferred under Article 6bis of that Convention or of the rights derived therefrom.” (TRIPS-avtalet, artikel 9, punkt 1)
- Tolkningen av begreppet ”tillgängliggörande för allmänheten” i 3 § URL bör därför **inte** påverkas av EU-domstolens avgöranden i t.ex. *Svensson* (C-466/12), *BestWater* (C-348/13) eller *GS Media* (C-160/15).

Argument

Upphovsmannen (forts.)

- Artikel 6 bis BK:

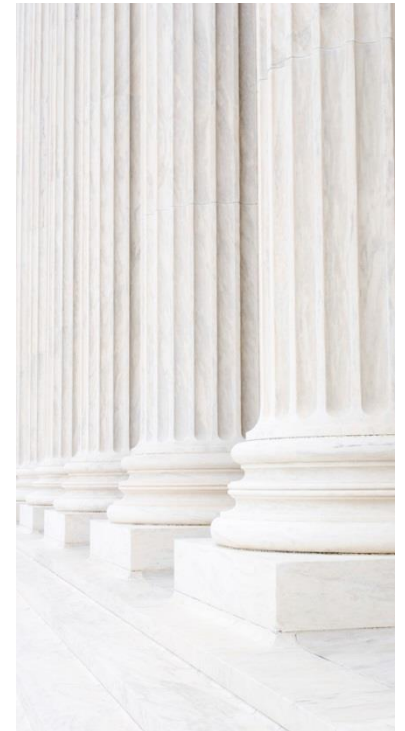
*”**Oberoende av sina ekonomiska rättigheter** och även efter överlåtelse av dessa behåller upphovsmannen rätten att anges som upphovsman till verket samt rätten att motsätta sig varje förvanskning, stympling eller annan ändring i verket eller **varje annat förfarande** med avseende på detta, som är till men för hans ära eller anseende.”*

- SOU 1956:25 s. 92 och 121:

*”[U]pphovsmannens ideella intressen stå på spel i skilda sammanhang... För att **täcka samtliga dessa fall** har i lagtexten förklarats att verket icke må ändras eller göras tillgängligt för allmänheten på ett sätt som är kränkande för upphovsmannen...”*

*”En väsentlig sida av den ideella rätten utgöres av upphovsmannens anspråk att kunna motsätta sig, att verket återgives i vanställt eller stympat skick eller **eljest** utsättes för **förfaranden** som äro kränkande för honom.”*

*”Med hänsyn till nu angivna förhållanden bör – på samma sätt som skett i fråga om rätten att bli namngiven – skyddet för verkets integritet regleras genom ett **stadgande med generell räckvidd**, vilket kan åberopas mot envar som **utnyttjar** verket eller innehar exemplar av detta.”*

Argument

Upphovsmannen (forts.)

- Art. 27.2 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, antagen den 10 december 1948

*”Var och en har rätt till skydd för de **ideella** och materiella **intressen** som härrör från vetenskapliga, litterära och konstnärliga verk till vilka han eller hon är **upphovsman**.”*

- Art. 15. 1 c) i FN:s internationella konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ICESCR), antagen den 16 december 1966

*”Konventionsstaterna erkänner rätten för var och en att åtnjuta det skydd för **ideella** och materiella **intressen** som härrör från vetenskaplig, litterär och konstnärlig framställning som han eller hon är **upphovsman** till.”*

- Art. 1 i första tilläggsprotokollet till konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR), antaget den 20 mars 1952

*”Envar fysisk eller juridisk persons rätt till sin **egendom** skall lämnas okränkta...”*

Argument

Upphovsmannen (forts.)

- Varför ska en återgivning, som **hade** kunnat angripas med stöd av 3 § URL om förfogandet hade skett i en **analog** miljö, **inte** kunna beivras enligt 3 § URL när motsvarande åtgärd vidtas genom **länkning** till verket?

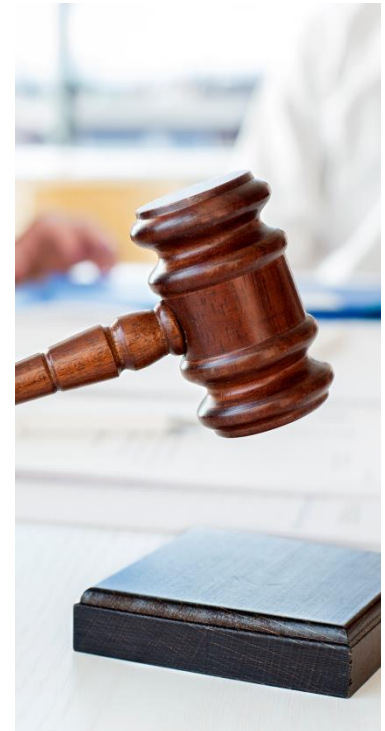
NJA 1974 s. 94 (Gunilla Rudling)

Argument

Länkaren

- Rättssäkerhet
  - Förutsebarhet, tydlighet och systematik
  - Samma begrepp, ”allmänt tillgängliggörande”, bör rimligen ha samma innebörd i båda lagrummen (2 och 3 §§ URL)
  - Jfr 45 och 49 a §§ URL (ang. konstnärer och fotografer), som definierar ”allmänt tillgängliggörande” genom hänvisning till 2 § URL
- Olsson & Rosén, Upphovsrättslagstiftningen. En kommentar, 4 uppl. s. 94 ff
  - *”[U]pphovsmannens namn ska anges när exemplar av verket framställs eller när detta görs tillgängligt för allmänheten, **dvs. när någon av de ekonomiska rättigheterna tas i anspråk**”*
  - Respekträtten kan kränkas i samband med allmänt tillgängliggörande av verket på något av de sätt som följer av 2 § 3 st. URL

Argument

Länkaren (forts.)

- Flytande gräns mellan ”ekonomiska” och ”ideella” intressen
  - AK understryker ”att indelningen i förfoganderätt och ideell rätt icke är klart åtskiljande. I båda förenas hänsyn till ekonomiska och ideella intressen.” (SOU 1956:25 s. 86)
  - Ensamrätten att göra verket allmänt tillgängligt, enligt 2 § URL, kan utövas för att tillvarata ideella intressen. Skyddet enligt 3§ URL kan åberopas för att hindra allmänt tillgängliggörande av verket.
  - **“In copyright industries nowadays authors regularly rely upon moral rights with the clear intent to participate in the revenues of regular exploitation of copyrighted works. Consequently, moral rights more than ever entail enormous economic value.”** (Josef Drexl in: Katja S. Ziegler (ed.), Human Rights and Private Law. Privacy as Autonomy (Studies of the Oxford Institute of European and Comparative Law, 5), Hart Publishing, Oxford 2007, 159-176)
  - Ideella rättigheter bör inte kunna användas för att begränsa förfoganderätten, i vidare mån än vad som följer av 2 § URL
  - Därför måste begreppet ”allmänt tillgängliggörande” ges samma innebörd och omfattning i båda lagrummen (2 och 3 §§ URL)

Argument

Länkaren (forts.)

- Angeläget att bevara EU-rättslig harmonisering
  - Otydlig gräns mellan ekonomiska och ideella intressen påkallar hänsyn till EU-domstolens hänsynstaganden i *Svensson*, *BestWater* och *GS Media*
  - Intresseavvägning (rättighetshavare, användare, informationsfrihet)
  - Länkning som inte är otillåten enligt 2 § URL (art. 3.1 Infosoc) bör inte kunna angripas med stöd av 3 § URL i syfte att ekonomiskt kompensera upphovsmannen för länkingsåtgärden som sådan
- Särskilt tydligt beträffande användning av verk i reklamsyfte
  - Anses kunna kränka *ideella* rättigheter i vissa länder, t.ex. i Sverige och Frankrike. Se bl.a. Stockholms tingsrätts avgörande i mål T 9013-04 ("Ta mig till havet"), SOU 1956:25 s. 126 och Olsson, Copyright, 9 uppl. s. 130.
  - Synsättet är inte självklart i alla EU-länder (eller globalt). Exempel: UK ("derogatory treatment" = kränkande "addition to, deletion from or alteration to or adaptation of the work", med vissa undantag)
  - Svensk domstol bör inte medverka till att upphovsmannen, med stöd av 3 § URL, betingar sig ersättning för annans länkning till verket i marknadsföringssyfte, när det ekonomiska förfogandet inte är otillåtet enligt 2 § URL
  - Annars motverkas harmoniseringen av de ekonomiska rättigheterna

Argument

Länkaren (forts.)

- Otillbörliga förfoganden kan stävjas med **andra** rättsregler
  - Kommersiell förväxling, snyltning och/eller misskreditering kan angripas med stöd av marknadsrätten, varumärkesrätten och/eller mönsterrätten

EUTM No 013195681

EUTM No 009776601

EUTM No 009894445

Ansök om VM-registrering?

- Personlighetsskyddet i straffrätten (förtal, förolämpning)

"Upphovsrättslagen syftar ... bl.a. till att skydda en konstnär eller en framställare mot kränkningar av deras anseende, vilket kan jämföras med skyddet mot kränkningar av personlighetsskyddet..." (NJA 2012 s. 483, punkt 29)
- Otillåten behandling av personuppgifter (PUL / Dataskyddsförordningen (EU) 2016/679)

Om verket innehåller/utgör någon identifierare, t.ex. i form av namn, bild eller några andra "faktorer som är specifika för den fysiska personens fysiska, fysiologiska, genetiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet"
- Att begreppet "allmänt tillgängliggörande" ges samma innebörd/omfattning, i 2 och 3 §§ URL, medför ingen orimlig begränsning av upphovsmannens skydd mot otillbörliga beteenden. Upphovsmannen kan dessutom själv kontrollera huruvida verket ska vara fritt tillgängligt

Avgörande

Patent- och marknadsdomstolen

1

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Patent- och marknadsdomstolen

DOM

Mål nr

Meddelad i
Stockholm

PARTER

Kärande

Staffan Saga

Svarande

Road Kills ekonomisk förening

DOMSLUT

?

Dok.Id 1630541

Postadress: Box 8307 104 20 Stockholm	Besöksadress: Rådhuset, Scheelegatan 7	Telefon 08- 561 650 00	Telefax 08- 653 34 44	Expeditionstid måndag – fredag 08:00-16:00
E-post: stockholms.tingsratt.patentmarknad@dom.se www.stockholmstingsratt.se				

Tack!

**TOBIAS
KEMPAS**

Advokat

Immaterialrätt, Marknadsrätt,
Medierätt

Direkt: 010 614 30 37

Mobil: 070 714 30 37

Email: tobias.kempas@vinge.se